

Jaarverslag

Alles is gezondheid...

2017

Gezondheid is alles...

fresh

Samen voor een gezonder en vitaal Nederland!

Gezonde kidsmarketing

Inhoud

06

Voorwoord:
Delen,
durven,
doen

08

Een blik op 2017:
Hoe staan
we ervoor?

38

Praktijkverhaal:
Hoe Coca-Cola
kan zorgen
voor impact

42

Praktijkverhaal:
The Model's Health
Pledge neemt
grote vlucht

PRAKTIJKVERHAAL

10

Praktijkverhaal:
Gezond aan de
slag met taal:
Voel je goed!

14

Praktijkverhaal:
Sociaal makelaars
krijgen ruimte
in Gouda

18

Ontmoeting:
Conferenties en
bijeenkomsten

46

Even voorstellen:
Programmaraad

50

Monitor:
Voortgang
pledges in 2017

24

Praktijkverhaal:
Ziekenhuis Gelderse
Vallei biedt zorg
op maat

28

Praktijkverhaal:
Landelijk
programma
Gezonde School

32

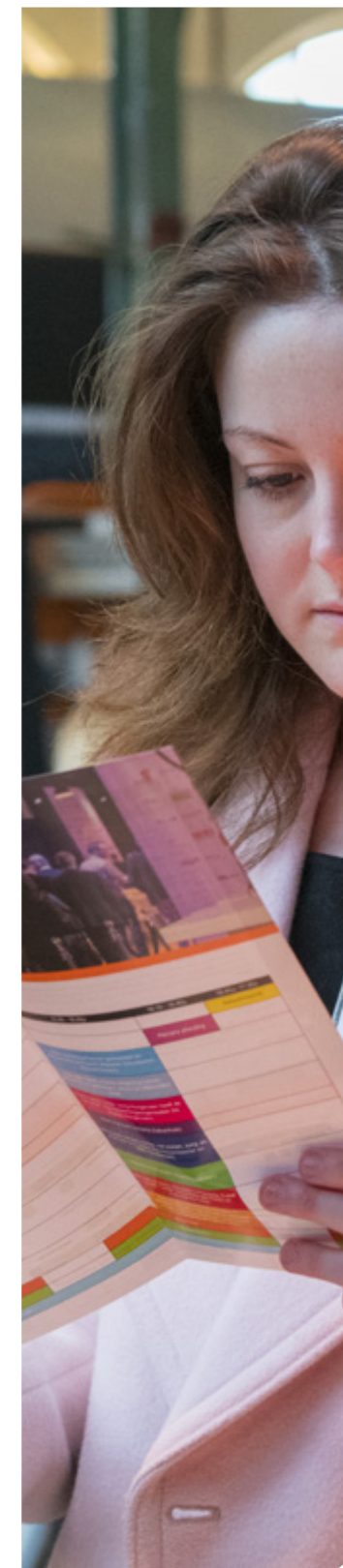
Regionetwerken:
In de regio
gebeurt het

48

54

Evaluatie:
Verduurzaming van
maatschappelijke
beweging

PRAKTIJKVERHAAL

Voorwoord

Delen, durven, doen

Onder het motto 'Delen, durven, doen', verzamelden zich op 7 februari 2018 750 bezoekers voor de jaarlijkse conferentie van Alles is gezondheid... in Amersfoort. Alweer de vijfde editie op rij, een lustum! Drukker bezocht dan ooit, werden kennis, ervaring en inzichten gedeeld en was de positieve energie voelbaar.

De echte beweging speelt zich natuurlijk af bij u: de partners in ons netwerk. Dichtbij de mensen om wie het draait. Daar waar iedereen woont, leert, werkt, zorgt en ontspant. Dat zijn precies de plekken waar we dagelijks impact willen creëren voor een gezonder en vitaler Nederland. Stap voor stap, branche voor branche, regio voor regio, integraal werkend over de domeinen heen. Uw activiteiten vormen de kern van Alles is gezondheid....

In dit jaarverslag 2017 vindt u opnieuw inspirerende en tot de verbeelding sprekende (praktijk) verhalen uit ons netwerk. Ze worden gekenmerkt door vernieuwende samenwerking, aansprekende resultaten, kennisdeling en opschaling van ambities.

Uit onze jaarlijkse monitor blijkt dat het netwerk van Alles is gezondheid... gestaag doorgroeit (20%) naar meer dan 3.100 partners en 374 pledgehouders, die met hun activiteiten honderdduizenden mensen bereiken. Het onderzoek naar het proces van Alles is gezondheid... laat zien dat we ons ontwikkelen naar een ondernemend netwerk dat in staat is maatschappelijke partners te betrekken bij talloze gezondheidsinitiatieven. Vanuit intrinsieke motivatie en met eigen middelen. Dan kun je met recht spreken van een maatschappelijke beweging die, wat mij betreft, onomkeerbaar is.

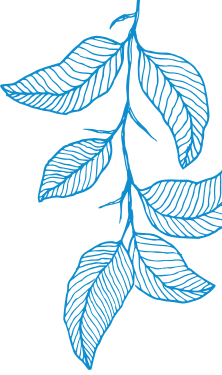
De grenzen van het bereik en de impact die we met Alles is gezondheid... kunnen maken, zijn echter nog lang niet bereikt. Er is nog veel

potentie te verzilveren door het versterken van de onderlinge samenwerking en kennisdeling. Laten we profiteren van elkaars praktijkervaring, zodat partners niet telkens het wiel opnieuw hoeven uit te vinden. We timmeren goed aan de weg met de gerichte inzet van onze negen regionetwerken. Juist op dat niveau, dichtbij mensen, kunnen we grote effecten sorteren. Ook is er nog terrein te winnen in het formeren van nieuwe thematische allianties en domeinoverstijgende (gezondheid)coalities. Denk aan (kinder)armoede, voeding, groen en mentale gezondheid. Door te helpen met samenwerkingsverbanden op thema's en regionale schaal, zal de kracht van de maatschappelijke beweging toenemen.

Dat proces optimaal faciliteren is de uitdaging voor mijn opvolgster Karen van Ruiten, de recent geïnstalleerde Programmaraad en de collega's van het programmabureau. In mijn nieuwe bestaan als zelfstandig ondernemer (en inwoner) in Zweden zal ik Alles is gezondheid... met veel belangstelling blijven volgen. De opgedane ervaringen in dit pionierswerk neem ik voorgoed in mijn rugzak mee. Op weg naar nieuwe, onverwachte ontmoetingen, met verrassende resultaten. Ik wens u hetzelfde toe!

1 maart 2018

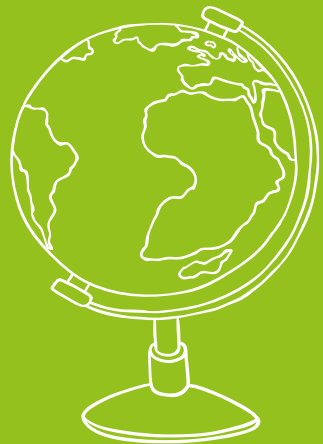
Sonja Bleuland van Oordt
hoofd programmabureau
Alles is gezondheid...

Een blik op 2017: Hoe staan we ervoor?

Sociaal innoveren, samen ondernemen
en van elkaar leren

Waar de eerste jaren met name gericht waren op groeien als netwerk, op het betrekken van een grote diversiteit aan organisaties en het creëren van onderlinge samenhang, is de focus nu verschoven naar samen ondernemen, van elkaar leren en sociaal innoveren. Ondertussen is het netwerk hard doorgegroeid!

Eind 2017 zijn in totaal 374 pledges ondertekend en maken circa 3100 partners via gezondheidsbevorderende activiteiten hun beloften waar. Binnen het netwerk zijn nieuwe keteninitiatieven ontstaan. Bijvoorbeeld in de modebranche en op het gebied van leefstijlbegeleiding rondom operaties. En vier nieuwe regionale netwerken zorgen door heel Nederland voor extra inzet en schaalvergroting. Zij brengen op eigen wijze het gedachtengoed rond positieve gezondheid en de Blue Zones verder in hun regio, in samenwerking met gemotiveerde professionals en inwoners. Thematische allianties, zoals de Alliantie geletterdheid en gezondheid, blijven voor enthousiasme en nieuwe partnerorganisaties zorgen. En de Alliantie groene gezonde omgeving staat in de startblokken om de energie en krachten van tal van organisaties te bundelen. Kortom: als maatschappelijke beweging dragen we elke dag bij aan een gezonder en vitaler Nederland!

Partners aan zet

2017 was het jaar waarin de omvang en inzet van het netwerk rechtvaardigt dat de partnerorganisaties zelf richting geven aan de koers van Alles is gezondheid... en de ondersteuningsactiviteiten door het programmabureau. Indachtig de lijn voor en door het netwerk, besloot het ministerie van VWS om het programma onder te brengen bij onderzoeks- en adviesbureau Sardes, als uitvoeringsverantwoordelijke organisatie. Daarnaast is eind 2017 een Programmaraad samengesteld met gemotiveerde, betrokken vertegenwoordigers van deelnemende organisa-

ties. De leden zullen het programmabureau met raad en daad terzijde staan in de ontwikkeling van de koers en (jaar)plannen.

Doelgericht ontwikkelen

Met de in 2017 gezette stappen kunnen we ons doelgericht en lerend blijven ontwikkelen. We kunnen met elkaar verder bouwen aan een waardevolle, ondernemende maatschappelijke beweging. Een beweging die zich inzet om nog meer positieve impact te hebben op de gezondheid en vitaliteit van heel Nederland.

In dit jaarverslag leest u wat Alles is gezondheid... ondernam aan activiteiten, welke netwerken ontstonden en zijn versterkt. En laat u inspireren door de uiteenlopende praktijkverhalen van de Alles is gezondheid...-partners, die laten zien hoe divers en ondernemend het netwerk is. Een overzicht in beeld is er natuurlijk ook: bekijk daarvoor de clip 'Jaaroverzicht 2017' op ons YouTube kanaal.

Gezond aan de slag met taal: Voel je goed!

Via taalontwikkeling overgewicht terugdringen bij laaggeletterden

“Ik kookte altijd met potjes en flesjes. Maar toen ik leerde wat daar in zit, dacht ik: dat doe ik niet meer!”; aldus Hella Breda, deelnemer van Voel je goed! Binnen deze integrale aanpak richt onze partner Stichting Lezen & Schrijven zich - met een groot aantal partners uit verschillende domeinen - op het duurzaam verbeteren van de gezondheid van laaggeletterde mensen met overgewicht. Voel je goed!-deelnemers veranderen hun leefstijl door eet- en beweegadviezen op te volgen én door het leren begrijpen en toepassen van gezondheidsinformatie.

PRAKTIJKVERHAAL

Voel je goed! is vernieuwend in de combinatie van eet- en beweegadviezen van een diëtist met praktijkgerichte groepslessen in gezondheidsvaardigheden van vrijwilligers. Marieke Wiebing, initiatiefnemer Voel je goed! en projectleider bij Stichting Lezen & Schrijven: “Ik heb bewust ingezet op deze combinatie, omdat het van belang is dat de deelnemers gezondheidsadviezen en -informatie beter leren begrijpen en toepassen in hun dagelijks leven. Alleen dan kunnen ze duurzaam hun leefstijl veranderen. Cruciaal, want mensen die moeite hebben met het begrijpen van informatie, lopen een groter risico op een slechtere gezondheid. Ze hebben een grotere kans eerder dan gemiddeld te sterven. Dat is onacceptabel en zorgt bovendien voor extra hoge zorgkosten.”

Opzet programma

De pilotfase van Voel je goed! duurt drie en een half jaar en is gestart in Hengelo, Den Haag, Zoetermeer en Rotterdam. Emmen en Hoogeveen zijn na anderhalf jaar aangesloten. Na het ontwikkelen van lesmaterialen en trainingen, de opzet van wetenschappelijk onderzoek en de werving en training van diëtisten en vrijwilligers, zijn begin 2017 de eerste deelnemers in groepjes gestart met het programma. Ze bezoeken hun diëtist voor adviezen. Daarnaast gaan ze in groepen met een vrijwilliger aan de slag met lessen in eenvoudige taal over gezonder eten en meer bewegen.

Resultaten

Inmiddels zijn circa vijftig deelnemers met het programma bezig waarvan vier mensen het traject inmiddels hebben afgerond. De deelnemers, de vrijwilligers en de diëtisten zijn positief. Diëtist Jolande van Teeffelen: “Ik geloof erin dat de aanpak van laaggeletterdheid een bijdrage levert aan een gezonde leefstijl en gezonde voeding voor iedereen.” Ook deelnemer Erma Finies ervaart een positief verschil: “Ik hoef dankzij Voel je goed! niet aan de medicijnen voor diabetes.”

Eind 2018 wijst het effectonderzoek van ResCon uit of de gecombineerde aanpak werkt en de deelnemers na afloop daadwerkelijk minder wegen en zich gezonder voelen. Wanneer dit het geval is, profiteren niet alleen de deelnemers - en hun gezinnen - daarvan, maar ook de maatschappij. Door betere gezondheidskeuzes, beter en/of minder medicijngebruik, minder huisarts- en ziekenhuisbezoeken en dalende zorgkosten.

Verkleinen gezondheidsachterstanden

FNO honoreerde de aanpak eind 2015 in het kader van hun programma Gezonde Toekomst Dichterbij. Jaap André, programmasecretaris Gezonde Toekomst Dichterbij: “Het via taalontwikkeling terugdringen van overgewicht vinden wij een interessante, vernieuwde aanpak die effectief kan zijn bij het verkleinen van sociaal-economische gezondheidsachterstanden. De betrokkenheid van ervaringsdeskundigen bij de ontwikkeling van de aanpak geeft het project een extra dimensie.”

Integrale samenwerking

Naast de subsidie van FNO, dragen verzekeraar Achmea, supermarktketen Lidl, Fonds Taal maakt gezonder, Ipskamp Printing en Stichting Lezen & Schrijven zelf bij aan de kosten van Voel je goed!. Ook de inhoudelijke ontwikkeling en uitvoering van het programma zijn het resultaat van integrale samenwerking. De lesmaterialen zijn ontwikkeld door Stichting Lezen & Schrijven met onderwijskundigen, Voedingscentrum, Kenniscentrum Sport, Nederlandse Vereniging van Diëtisten, enkele diëtisten en ervaringsdeskundigen; laaggeletterden die ervaring hebben met afvallen. Diëtisten uit de zes steden waar de pilot draait, selecteren deelnemers en zorgen voor de adviezen en een supermarktrondleiding.

Tijdig bijsturen

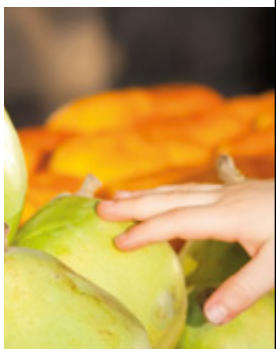
Het programma is ambitieus opgezet. Laaggeletterden met overgewicht zijn dubbel kwetsbaar en moeilijk bereikbaar. Extra inspanning is geboden om deze mensen te vinden. Wiebing: "Om de gewenste tweehonderd deelnemers te werven, werven we behalve via de diëtisten en nu ook via lokale projectleiders binnen de sectoren welzijn, werk en onderwijs. Zij vragen welzijnswerkers en klantmanagers in die sectoren deelnemers te werven. Ook lichten ze zelf geïnteresseerden voor en verwijzen ze mensen door naar de diëtist, bijvoorbeeld via taallessen. Als het nodig is, halen we alle mogelijke barrières weg en gaan we naar de doelgroep toe. We zorgen bijvoorbeeld voor voorlichting en een vrijblijvende opstaples in een buurthuis. Ter plekke wordt gescreend op laaggeletterdheid, doen we een gewichtsmeting en nemen we een vragenlijst af. We zien dat de animo er wel degelijk is. Het lijkt omslachtig, maar het gaat om mensen die problemen kunnen hebben om naar de diëtist te gaan of telefonisch onderzoeksvragen te beantwoorden. Het eigen risico voor de diëtist is en blijft een probleem voor sommige mensen die graag willen meedoen. Enkele gemeenten bieden in dit geval een vergoeding; helaas (nog) niet allemaal."

Hulp uit netwerk

"Het feit dat we, ondersteund door Alles is gezondheid..., coördinator zijn van de Alliantie gezondheid en geletterdheid heeft geholpen om partijen te vinden die ons konden helpen met het vinden van die moeilijk bereikbare groep mensen. We hebben ze van partner tot partner aangesproken, en dat werkt. Gedurende het programma is het van belang de lijntjes kort te houden, partners te faciliteren, onderling praktijkervaringen te delen en te kunnen terugvallen op je netwerk als bijsturen noodzakelijk is."

"Na 54 jaar durf ik eindelijk te zeggen dat ik me goed voel!"

Deelnemer Hella Breda

Sociaal makelaars krijgen ruimte in Gouda

Aandacht en verbinding voorkomt gang naar zorgverlening

Kun je als gemeente bijdragen aan het terugdringen van gezondheidsachterstanden door het bevorderen van samenredzaamheid? En hoe pak je dat dan aan? Gemeente Gouda zet in op de functie van de sociaal makelaar: een verbinding tussen het sociaal team en burgerinitiatieven in de wijk. TNO is erbij betrokken om de werkwijze van de makelaars inzichtelijk te maken, bij te sturen en te zorgen voor kennis die gedeeld kan worden met andere gemeenten.

Sinds 2015 zijn drie sociaal makelaars actief in Gouda onder begeleiding van sociaal makelaar Berthie Melissen. Melissen: “We hebben zelf geen hulpverlenende taken en dat levert veel voordelen op. Je kunt je vrijmaken om op de fiets de buurt in te gaan, mensen te ontmoeten, kennis te halen, te delen en vraag en aanbod bij elkaar te brengen. We ondersteunen de sociaal werkers bij het in kaart brengen van het informeel netwerk, een scala aan eigen oplossingen in de wijk. We weten wie hulp nodig hebben en welke bewoners juist actief zijn in de buurt. Door deze mensen samen te brengen, kan reguliere hulpverlening veelal vermeden worden. Onlangs startten bijvoorbeeld in een wijk waar veel gezinnen met lage inkomens wonen twee inwoners een initiatief om in de schoolvakanties voor kinderen activiteiten aan te bieden en cadeautjes of schooltraktaties te verzorgen. Een informeel aanbod wat meedoen makkelijker maakt.”

Ruimte voor flexibiliteit

De sociaal makelaars kijken wat er leeft en hebben de ruimte om verschillende domeinen aan elkaar te verbinden. Melissen: “We zitten aan tafel met zowel de wethouder als de professionals in de wijk, vrijwilligers en buurtbewoners. We zijn de ambassadeurs van de samenredzaamheid. We denken in oplossingen. Als er veel vraag blijkt op het gebied van financiële hulp, dan kijken we of er bewonersinitiatieven zijn op dit gebied, of dat we met partijen uit de stad kunnen samenwerken aan een collectieve oplossing. We hebben in die situatie als sociaal makelaar een ondersteunende rol. Als er via bewoners en/of

professionals geen relevant bestaand aanbod is, dan ontwikkelen we zelf iets nieuws met en voor bewoners uit de wijk. We hebben bijvoorbeeld ‘de Papierwinkel’ opgestart. Daar helpen getrainde vrijwilligers bewoners op een laagdrempelige manier met hun brieven en administratie. Ook worden bewoners doorverwezen naar bijvoorbeeld het TaalHuis. We zijn als sociaal makelaars flexibel en onze rol wisselt.”

Drijfveren achterhalen

“We werken vanuit wederkerigheid”, stelt Melissen. “Een bewoner komt niet alleen wat halen, maar ook iets brengen. Er is meer mogelijk als je anders kijkt naar mensen. Ik noem dat ont-problematiseren. Voor mensen die mee kunnen doen in de samenleving zijn problemen vaak makkelijker oplosbaar. Je hoeft als hulpverlener niet altijd meteen op iemands probleem te duiken. Neem de tijd om te achterhalen wat iemand drijft. Wat vindt iemand leuk, waar wordt hij of zij blij van? Mensen worden er altijd beter van als ze iets doen waar ze goed in zijn, als ze ertoe doen voor anderen, als ze ergens hun bed voor uit willen komen.”

Optimalisatie werkwijze

Marloes van der Klauw van TNO nam het initiatief de functie van sociaal makelaar binnen de transitie van de zorgsector te onderzoeken. Met subsidie van ZonMw is het onderzoek in oktober 2016 gestart en als [project/pledge](#) in 2017 aangesloten bij Alles is gezondheid.... Het onderzoek wordt uitgevoerd door TNO en begeleid door de GGD Hollands Midden. Van der Klauw: “Het is een actie-onderzoek, niet óver de

PRAKTIJKVERHAAL

sociaal makelaars, maar met en voor de sociaal makelaars. We hebben veel intervisiemomenten, waarbij de sociaal makelaars met elkaar en met ons op hun werkwijze kunnen reflecteren en deze bij kunnen sturen. We bekijken wat anders kan, wat terugkerende problemen zijn en wat een logische volgende stap is. Een proces waar iedereen aan moest wennen, maar dat veel oplevert.”

Beweging

Het team spiegelt ook regelmatig met organisaties, vrijwilligers en bewoners uit de wijk en met sociaal makelaars uit andere gemeenten. Hoe kijken zij naar de werkwijze van de sociaal makelaars in Gouda? Van der Klauw: “We zien dat er meer mogelijk is dan grijpen naar de professionele zorgoplossingen die er zijn. De makelaars werken preventief en kunnen daarmee vaak de gang naar de zorgverlening voorkomen. In Gouda-West bijvoorbeeld, ligt een straat met een groot aantal eenpersoonshuishoudens en veel mensen met problemen, die met weinig moeten rondkomen. In die straat was echter ook een klein aantal actieve bewoners die iets wilden ondernemen: een moestuin. De sociaal makelaar heeft verschillende partijen, waaronder de gemeente, bij elkaar gebracht om dit te realiseren. De ontwikkeling ging met ups en downs, maar samenwerken is belangrijk. Het is een beweging. De tuin is er gekomen en geopend met een feestelijke BBQ, waar ruim tachtig buurtbewoners samenkwamen. Er wordt groente verbouwd en het is prachtig om te zien dat de initiatiefnemers zich verantwoordelijk voelen. Dat helpt. Ze hebben meer verbondenheid met de buurt, de maatschappij en ze zorgen zelf dat het goed komt.”

Loslaten

Sociaal makelaar Melissen: “De onderzoekers van TNO hebben afstand en kunnen evalueren hoe we ertoe doen. Het onderzoek zorgt daarnaast voor de nodige structuur in de ontwikkeling van de functie. Dat helpt. Wanneer we ergens tegenaan lopen, zetten de onderzoekers een tool in of organiseren ze een sessie, zodat we gericht aan die hobbel kunnen werken.” Van der Klauw: “We bedenken samen wanneer je als sociaal makelaar een initiatief kunt loslaten. Wanneer is de bewoner of organisatie in de wijk eigenaar? We hebben voor het onderzoek een ganzenbordvariant ontwikkeld, waarmee we met elkaar de stappen kunnen benoemen van de werkwijze van de sociaal makelaar. Zo werd duidelijk hoe de makelaars aan het begin van een initiatief al kunnen toewerken naar dat loslaten in een latere fase.”

2018: kennisdeling

Na de opstartfase eind 2016 en de onderzoeksfase in 2017 zorgt TNO begin 2018 dat de resultaten en geleerde lessen worden gedeeld. Niet in de vorm van een blauwdruk die klakkeloos kan worden overgenomen door andere

“We zijn de ambassadeurs van de samenredzaamheid.”

gemeenten, maar concrete tips en een set voorwaarden op bestuurlijk, uitvoerend en bewonersniveau. Tips en voorwaarden die je nodig hebt om de sociaal makelaar succesvol in te zetten. Eén van die voorwaarden is dat de gemeente de sociaal makelaars de ruimte geeft om dingen anders te organiseren en aan relaties te bouwen. De wijk is te dynamisch om vaste protocollen en procedures op te kunnen stellen.

“Je hoeft als hulpverlener niet altijd meteen op iemands probleem te duiken.”

Sociaal makelaar Berthie Melissen

Ontmoeting: Bijeenkomsten en evenementen

Kennis delen, inspiratie opdoen
en samenwerken

“De kleinste vernieuwing begint met contact. Dat is het allergrootste voordeel van deelname aan een netwerk. Je leert van anderen en scherpt je denken.”
Deze woorden van Arjan Beune, adjunct-directeur Stichting Lezen & Schrijven, mede-initiatiefnemer Alliantie gezondheid en geletterdheid, geven goed weer waarom we als netwerk bijeenkomen.

Om als netwerkpartners onderling van elkaar te leren, elkaar te inspireren en verdieping te creëren op relevante onderwerpen, worden jaarlijks tientallen bijeenkomsten georganiseerd. Naast grote events zoals onze landelijke conferentie, zijn dat ook belevingsbezoeken bij pledgepartners, regionale evenementen, ronde tafelsessies en thematische bijeenkomsten. Al deze activiteiten bieden partners de kans praktijkverhalen, leerervaringen, procesveranderingen en vernieuwende oplossingen te delen en -minstens net zo belangrijk- elkaar te ontmoeten. Bij de organisatie van al deze bijeenkomsten varieert de rol van het programmabureau Alles is gezondheid...: van ondersteuning bij de organisatie tot het leveren van een spreker, dagvoorzitter, communicatiekracht of inhoudelijke expertise en het begeleiden van de samenwerking op thema of geografische schaal.

Om een beeld te krijgen, treft u hier een greep uit de bijeenkomsten aan die van, door en/of met medewerking van Alles is gezondheid... in 2017 zijn georganiseerd.

Energie en kennis stroomt op landelijke conferentie

Onder het motto ‘Delen, durven, doen’ vond 7 februari 2018 de vijfde editie van de jaarconferentie van Alles is gezondheid... plaats. Drukker bezocht dan ooit, konden de 750 deelnemers elkaar in de Rijtuigenloods in Amersfoort volop ontmoeten, nieuwe ideeën opdoen en onderling kennis uitwisselen. Enkele highlights:

- Staatssecretaris Paul Blokhuis, die letterlijk het podium op holde, vatte op Twitter de essentie mooi samen: ‘Honderden enthousiaste mensen bij elkaar voor de Alles is Gezondheid... conferentie 2018. Meer dan 3.000 organisaties die door heel Nederland aan de slag zijn. Ik doe graag met jullie mee, binnen en buiten het nationaal preventieakkoord, om Nederland gezonder maken.’ Zelf riep hij het aanwezige netwerk op zich verder in te zetten tegen roken, overgewicht en alcoholgebruik en mentale gezondheid bespreekbaar te maken.
- De hashtag #AIG2018 was al snel trending. Niet gek natuurlijk als Ben Wijnstekers tien grote LED-ballen het publiek in schiet en key-note speaker Ben Tiggelaar mensen uitnodigt voor een speeddate. Ook de flitspresentaties over de resultaten van Alles is gezondheid... spraken tot de verbeelding: met z’n allen zijn we goed voor 374 pledges met talloze beloften en activiteiten, waarbij leefstijl, bewegen en voeding de belangrijkste speerpunten zijn.
- ‘Verzilver uw munten op de beursvloer’, zo luidde het devies voor de bezoekers. Want daar etaleerden een selectie van partners uit het netwerk van Alles is gezondheid... relevante kennis en kunde. Tegen ‘betaling’ van één of meerdere munten gingen de bezoekers naar huis met vouchers, apps, workshops, tools en (gratis) tips en advies. Niet voor niets was de beursvloer dé plek om te delen, durven en te doen.
- Als klap op de vuurpijl ging in het bijzijn van

“Denk *leren* in plaats van *presteren*”

Ben Tiggelaar

een groep enthousiaste basisschoolkinderen de landelijke campagne 'Geef een (prenten) boek cadeau' feestelijk in première. De kinderen kregen boeken, mochten voorlezen en lieten de door hun beschilderde boekenplankjes zien. Diverse partijen tekenden de pledge waarmee ze 'beloven' zich in te zetten om in drie jaar tijd een miljoen kinderen te bereiken.

Een volledig conferentieverlag, inclusief presentaties, weblinks, films en foto's vindt u op www.allesisgezondheid.nl

Concrete stappen Zorg om Zorg

De **Achterstandsfondsen** en **Alles is gezondheid...** hebben onder de naam **Zorg om Zorg** twee drukbezochte bijeenkomsten georganiseerd. Een mooie samenwerking, gebaseerd op het gezamenlijke doel van beide partijen: het terugdringen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen. Sinds de eerste Zorg om Zorg-bijeenkomst op 2 februari 2017, nam de aandacht voor achterstandsproblematiek toe. Aangezwengeld door de huisartsen in achterstandswijken en de Achterstandsfondsen is op de tweede bijeenkomst, in oktober, het commitment verkregen om initiatieven zoals **Krachtige basiszorg** uit te werken met de Landelijke Huisartsenvereniging, de Nederlandse Zorgautoriteit, Ineen, het ministerie van VWS en 'anders werken en organiseren' mogelijk te maken. Zorgverzekeraars Nederland benadrukte dat, vanaf 2018, de nieuwe betaaltitels voor Organisatie & Infrastructuur in de eerste lijn professionals in de wijk gaan helpen om dit concept te realiseren. **Samenwerking eerstelijns zorg en welzijn** wordt de nieuwe norm.

Congrestival Sociaal & Gezond

30 mei 2017 vond het **Congrestival Sociaal & Gezond** plaats. Een inspirerende kruising tussen een inhoudelijk congres en een verbindend festival, waar de tweehonderd bezoekers kennis

maakten met spraakmakende initiatieven uit de gezondheidszorg én het sociaal werk. Een mooie gelegenheid de **Make the move-award** uit te reiken. De **Alles is gezondheid...**-award voor partners die zich extra inzetten voor een vitaler Nederland, in dit geval met een maatschappelijk initiatief. CZ en Health Impact Bond mochten de prijs in ontvangst nemen voor hun project **Sociaal Hospitaal**, dat in onder meer de gemeente Den Haag de problematische schuldsituatie van gezinnen systematisch helpt oplossen. De andere genomineerden waren **Zwolle Gezonde Stad** en **Versnelling in Overvecht**. Het **Congrestival** was een coproductie van Movisie, Sociaal Werk Nederland, NFACTORY, FNO, de afdeling Sociale Geneeskunde van Amc/UvA en **Alles is gezondheid...** [Lees het verslag van de bijeenkomst.](#)

Masterclasses: anders werken

Gemeenten moeten toekomen met een derde minder personeel, terwijl het aantal (zorg)taken juist toeneemt. Hoe kunnen ze hiermee omgaan en toch hun inwoners helpen gezond en gelukkig te worden en blijven? Om op deze vraag in te gaan, gaven we in samenwerking met onder meer Chantal Walg van **Anders Gezond** en Carin Kuipers van **Geweldige Wijk/Geluks BV** een aantal **masterclasses** voor onder meer beleidsmedewerkers en zorgprofessionals in Dordrecht en Woudenberg. We zetten tijdens de sessies vanuit verschillende invalshoeken in op een omslag in denken en doen. Met bewoners, beleidsmakers en professionals voordelen halen uit het concept van positieve gezondheid in de wijk en gaan voor gezondheid, preventie en eigen kracht.

Actief herstel in de keten

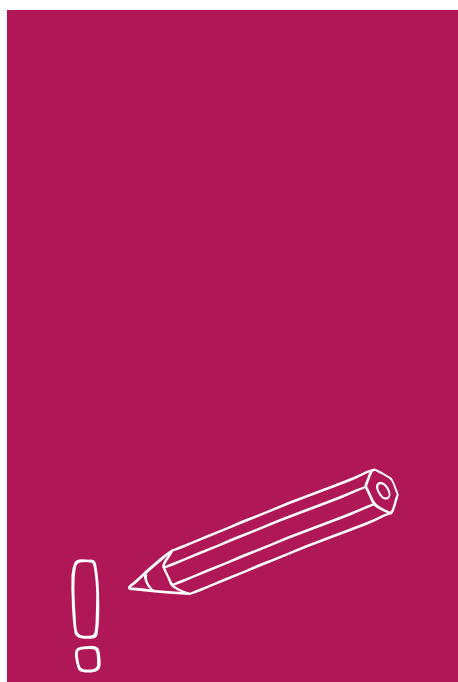
Op 11 oktober 2017 vond het symposium '**Actief herstel in de keten**' plaats. Meer dan tachtig vertegenwoordigers van landelijke en lokale partijen deelden inzichten over het belang van voeding, beweging en slaap rondom een operatie. Met een vernieuwende aanpak (voor

ouderen) is Ziekenhuis Gelderse Vallei koploper op dit gebied. Kenmerkend is de ketenbenadering waarin zorgpartners, gemeenten én de patiënt in een zorgpad samenwerken. Samen met de Alliantie Voeding in de Zorg en Alles is gezondheid... zetten ze zich in om de 'best practice' in Ede te delen met andere regio's en netwerken. De eerste resultaten zijn hoopgevend en er is interesse van ziekenhuizen in het hele land. Ook de regionale ambities zijn uitgesproken. Niet alleen in het ziekenhuis is aandacht voor voeding, beweging en slaap belangrijk, ook na terugkeer in de thuissituatie is ondersteuning essentieel. Daarvoor is samenwerking met bijvoorbeeld de thuiszorg en eerstelijnszorg in de wijk nodig. Met deze samenhangende aanpak wil de gemeente Ede met regionale partners het voortouw nemen en een voorbeeld vormen.

In de regio gebeurt het

Ook op lokaal niveau timmeren onze partners flink aan de weg. De talloze bijeenkomsten van onze **regionetwerken** zijn bij uitstek een plek voor ontmoeting en een gelegenheid om te leren van elkaar. Dat gebeurt het hele jaar door, overal in het land. Het programmabureau Alles is gezondheid... staat de regio's daarbij met raad en daad terzijde:

- Bijvoorbeeld op 9 november 2017 tijdens de **Contacta**, het grootste netwerkevent van Zuid-West Nederland en Vlaanderen, waar ons Zeeuwse netwerk De Vitale Revolutie een bijeenkomst organiseerde voor (nieuwe) partners met aansluitend een inspiratiesessie met Olympisch kampioen Maarten van der Weijden (200 bezoekers).
- Of kijk naar de Noordelijke Maasvallei. Daar organiseerde Alles is gezondheid..., Weight Watchers, het lokale Netwerk Positieve Gezondheid, het Platform Noordelijke Maasvallei en de jubilerende Zorggroep Syntein de zesde editie van de **Preventie Conferentie**. In het kader van 'Verbinden om samen te bouwen aan gezondheid en geluk',

zijn regionale vervolgplannen besproken en deelden inwoners en patiënten hun ervaringen met positieve gezondheid. De ambities zijn bekrachtigd met de ondertekening van een regionetwerkpledge.

- Nog een goed voorbeeld is HANNN Healthy Aging tour. Dit is een UCI-etappewedstrijd voor vrouwen die jaarlijks in april wordt verreden in Noord-Nederland. Gedurende het jaar zijn er allerlei randactiviteiten die in het teken staan van een gezond en gelukkig leven. Tijdens de start in 2017 sloten zich twaalf nieuwe partners aan bij Alles is gezondheid...

Verder is door het programmabureau in 2017 het initiatief genomen voor een serie intervisie-bijeenkomsten voor de regionetwerken van Alles is gezondheid... Doel is om successen en tegenslagen te delen waar iedereen wijzer van wordt. Hoewel geen regio gelijk is, kunnen ze toch veel van elkaar opsteken. Interregionale kennisdeling en mogelijke samenwerking geeft nieuwe inzichten om te verbeteren, te versnellen en op te schalen.

En nog veel meer

Voorgaande highlights waren een greep uit de talrijke bijeenkomsten met betrokkenheid van Alles is gezondheid... Soms prominent aanwezig, soms meer op de achtergrond. Bijvoorbeeld als we aanschuiven bij expertsessies, verkennende themamiddagen of (besloten) ronde tafelbijeenkomsten. In 2017 was dat onder andere het geval over onderwerpen als preventie, laaggeletterdheid, gezonde scholen, ouderbetrokkenheid, groene gezondheid, vitaliteit op het werk, wijkgerichte aanpak, etc. Daarnaast was Alles is gezondheid.. betrokken bij diverse bijeenkomsten. Zoals de jaarconferentie van **Tel mee met Taal**, het symposium van de vakvereniging **bewegingsagogie** en een conferentie over **kinderarmoede**.

Ziekenhuis Gelderse Vallei biedt zorg op maat

Focus op voeding en bewegen voor
optimaal behandelresultaat

Ziekenhuis Gelderse Vallei investeert veel in leefstijlbegeleiding voor en na een operatie. Dit is een essentieel onderdeel van hun zorgpad 'Actief herstel'. Dit betekent een verschuiving van standaardzorg naar maatwerk, waarbij wordt gestreefd naar een ketenbrede samenwerking. Menrike Menkveld-Beukers, Manager Alliantie Voeding in de Zorg: "Met deze aanpak en de aandacht voor voeding en bewegen, willen we met elkaar gezondheidswinst realiseren."

PRAKTIJKVERHAAL

Hoe goed en snel iemand herstelt van een operatie, is afhankelijk van factoren die per persoon variëren. Om te zorgen dat patiënten in een optimale conditie de operatie ingaan en na de ingreep zo snel en goed mogelijk in hun eigen omgeving weer kunnen functioneren, houdt Alles is gezondheid... [pledgepartner](#) Ziekenhuis Gelderse Vallei rekening met die factoren.

Dr. Ellen Oosting, fysiotherapeut in het ziekenhuis: "Mensen die risico lopen op vertraagd herstel geven we voor de operatie een training die aansluit op hun wensen en mogelijkheden. Dit is een mooie stap, maar we willen die zorg op maat verder optimaliseren, ook inzetten na een operatie en uitbreiden in de regio. Bijvoorbeeld door een intensievere samenwerking met organisaties in de wijk, zoals de thuiszorg en fysiotherapeuten en diëtisten. Vooral voor kwetsbare ouderen is dit van belang. We ontwikkelen daarom in de regio FoodValley ons zorgpad 'Actief herstel' tot een ketenaanpak waarin de omgeving de leidraad vormt. Een aanpak waarmee uiteindelijk ook andere ziekenhuizen en regio's aan de slag kunnen."

Invloed omgeving

Voeding en bewegen zijn de bouwstenen van de zorg in Ziekenhuis Gelderse Vallei. Al tien jaar werkt het ziekenhuis met Wageningen University & Research aan onderzoek en toepassing van voedingskennis in de transmurale zorg. In de nieuwe projecten is naast voeding en bewegen ook meer aandacht voor de rol van de familie en de naaste omgeving. Menrike Menkveld-Beukers,

Manager Alliantie Voeding in de Zorg: "Het optimaliseren van zorgpaden vereist veranderingen in het proces. Daarnaast gaat het om zorg op maat en moeten we rekening houden met iemands persoonlijke omgeving en voorkeuren. Daarmee kunnen de juiste fysieke activiteiten en goede voedingskeuzes worden gestimuleerd."

Trajecten verbinden

In de regio FoodValley lopen verschillende trajecten om gezondheid en maatschappelijke betrokkenheid te bevorderen. Gemeente Ede functioneert als proeftuin. De Alliantie Voeding in de Zorg zorgt voor verbinding met en kennisdeling tussen de betrokken partijen. Leon Meijer, Wethouder Food van de gemeente Ede: "We willen de positie van onze regio nog verder versterken. Samen met onder meer de alliantie en Alles is gezondheid... werkt Ede aan het verbeteren van de gezondheid van inwoners door goede voeding. Ook bewegen hoort daarbij. Met concrete projecten wordt nieuwe voedingszorg geïmplementeerd en geëvalueerd in de regio."

Menkveld-Beukers: "We hebben gemerkt dat voor veranderingen een lange adem en samenwerking nodig zijn. Tien jaar geleden werd het onderwerp kritisch gevolgd, nu is er grote belangstelling voor voeding in de medische zorg. De keuzes van het ziekenhuis hebben effect in de hele regio. Daarnaast is een actieve van gemeenten een voorwaarde om gezondheidswinst te behalen.

De inzichten die het ziekenhuis, zorgorganisaties

Keuzes van ziekenhuis
leveren gezondheidswinst
op in hele regio.

en gemeente opdoen in het onderzoek met Wageningen University & Research willen we toepassen in de zorgketen en de wijk voor een optimale leefstijlbegeleiding.”

Interesse in Voedingsziekenhuis

De medisch specialisten in Ziekenhuis Gelderse Vallei onderschrijven het belang van meer aandacht voor voeding en bewegen voor een optimaal behandelresultaat. Hun visiedocument is een **best practice** voor de Federatie Medisch Specialisten en hun ambities voor 2025. Het is dan ook niet vreemd dat ruim veertig ziekenhuizen en zorginstellingen het **Seminar Goede Voeding in de Zorg** bezochten om kennis uit te wisselen. Toenmalig minister Schippers riep daarbij op tot nieuwe initiatieven om de voedingszorg te verbeteren. Voor Ziekenhuis Gelderse Vallei stimulans om een groep koplopers te vormen met andere geïnteresseerde ziekenhuizen om opschaling te bereiken. Verder is het plan om het zorgpad Actief Herstel door te ontwikkelen met de Gemeente Ede, eerstelijnsorganisaties en de patiënt. Zodat ook na terugkeer van een operatie in de thuisituatie door de thuiszorg en eerstelijns zorgprofessionals de aandacht voor voeding en beweging op een hoog peil blijft.

Patiënten vraag

Veel patiënten vragen al om leefstijladvies om hun gezondheid te bevorderen. Rondom voeding is betrouwbaar advies bij ziekte onvoldoende beschikbaar. Ook zorgprofessionals vragen om meer kennis. Naast huidige congressen en bijscholingen over voeding, werkt de Alliantie Voeding in de Zorg met medische en verpleegopleidingen aan structurele aandacht voor voeding in de opleiding. Lees meer over onderzoeken, projecten en activiteiten van de Alliantie Voeding in de Zorg: www.alliantievoeding.nl en de praktische **online tips** over voeding en bewegen voor en na een operatie van Ziekenhuis Gelderse Vallei.

“Ik merkte dat de training en mijn gezonde voeding vooraf hielpen bij mijn herstel na de operatie. Ik denk dat het heel goed is dat er meer aandacht komt voor gezonde voeding.”

Patiënte met heupoperatie
in Ziekenhuis Gelderse Vallei.

Landelijk programma Gezonde School

Een gezonde leefstijl in het dna van elke school

Al in 2014, het eerste jaar van **Alles is gezondheid...** tekenden de onderwijsraden in het po, vo en mbo een pledge om schoolbesturen in heel Nederland te stimuleren om gezondheidsbeleid te voeren. Gezonde leerlingen presteren immers beter. Onder de vlag van Gezonde School is de filosofie uitgerold en een aanpak voor scholen ontwikkeld. Vanaf 1 januari 2017 bestaat er één landelijk programma met één centrale missie: een gezonde leefstijl in het dna van elke school. Met programmaleider Arianne Westhuis en projectleider Judith de Meij (vanuit RIVM) blikken we terug op Gezonde School in het afgelopen jaar.

PRAKTIJKVERHAAL

Om er even in te komen, vat Westhuis de essentie van Gezonde School samen: “Het programma stimuleert po, vo en mbo-scholen om te werken aan een gezonde leefstijl op school via de Gezonde School-aanpak. Hiermee kunnen scholen werken aan gezondheidsthema’s zoals voeding, bewegen en sport, roken, alcohol- en drugspreventie. Maar bijvoorbeeld ook welbevinden, veiligheid, seksualiteit, hygiëne, huid en gebit, binnenmilieu en natuur. De aanpak zelf berust op vier ‘pijlers’: educatie, omgeving, signaleren en beleid. Als een school een thema op die manier bij de kop vat, is er sprake van een integrale aanpak.”

Fundament

Toen Westhuis begin 2017 startte als programamanager lag er, naar eigen zeggen, al een stevig fundament. “De pledge met Alles is gezondheid... heeft daar zeker toe bijgedragen. Je zou dat kunnen zien als de eerste fase van Gezonde School. Binnen het programma werken er inmiddels zo’n veertig kennisorganisaties samen aan het bevorderen van een gezonde leefstijl. Naast de PO-Raad, VO-raad en MBO Raad zijn GGD GHOR Nederland en RIVM belangrijke partners. We werken met beproefde methoden en Gezonde School-adviseurs helpen scholen het programma handen en voeten te geven. Hier zie je een mooie verbinding tussen gezondheid en onderwijs. We weten dat het belangrijk is om aan te sluiten op wat een school al doet en we kunnen vanuit verschillende disciplines helpen bij een planmatige uitvoering. Het is echt een verandertraject op inhoud. Een

school verdient het Vignet Gezonde School, als daar volgens de **integrale aanpak** wordt gewerkt aan gezondheidsbevordering.”

Ouderbetrokkenheid

Met ondersteuning van Alles is gezondheid... is in 2017 ook ouderbetrokkenheid op de beleidsagenda van het programma gekomen. “Meestal een precair onderwerp, omdat je als school al snel aan de autonomie van ouders komt. Denk aan het traktatiebeleid”, aldus Westhuis. Projectleider De Meij voegt toe: “Een aanpak op thema’s als genotsmiddelenpreventie en pesten is alleen effectief als scholen en ouders samenwerken. En voor het invoeren van een gezond voedingsbeleid is ouderbetrokkenheid ook heel belangrijk. Maar hoe doe je dat als school, ouders betrekken? Samen met kennisexperts, onder meer via het Alles is gezondheid...-netwerk, hebben we hierover vanuit het RIVM eind 2017 een aantal expertmeetings en een drukbezochte themabijeenkomst georganiseerd. Een prettige samenwerking, waarbij we zien dat het goed werkt om dwarsverbanden te leggen met partijen met dezelfde doelstellingen.”

Samenwerking en verbinding

Het uitgangspunt van de Gezonde School-aanpak is vraaggericht werken, aldus De Meij. “Dat houdt in dat de school centraal staat en dat wordt aangesloten bij wat de school al doet. We bouwen hierop voort en houden rekening met de wensen en behoeften van de school. De school kiest zelf één of meer thema’s en bepaalt de prioriteiten. Dit kan een thema zijn waarbij sprake is van (een verhoogd risico op) problemen bij leerlingen, een thema waarop de school slechter scoort in vergelijking met andere scholen of thema’s die ouders, leerlingen of het schoolteam belangrijk vinden. Om duurzame gezondheidswinst te boeken, betreft Gezonde School ook organisaties buiten de school. Het netwerk van Alles is gezondheid... sluit hier mooi op aan. Zo hebben we samen verbindingen gelegd richting de kinderopvang en het hbo. Verder adviseren we scholen bijvoorbeeld over hoe ze lokale organisaties kunnen betrekken bij thema’s als voeding en beweging. Denk hierbij aan de supermarkt, sportverenigingen en de snackbar.”

Westhuis: “We zijn een consortium dat graag meer wil samenwerken met andere programma’s gericht op gezondheidsbevordering bij jongeren. Het momentum hiervoor is goed. We kunnen op elkaar meeliften en het is daarom belangrijk dat we die partijen leren kennen en weten waarmee ze bezig zijn. We werken bijvoorbeeld samen met JOGG en Jong Leren Eten. Zulke verbindingen kunnen ontstaan via Alles is gezondheid... Daarnaast is er een wederkerigheid op elkaars evenementen. We geven bijvoorbeeld workshops bij elkaar.”

Kennisdelen en versterken

“Ook met Alles is gezondheid...-partner de Gezonde Basisschool van de Toekomst delen we relevante kennis, bijvoorbeeld via de wetenschappelijke adviesraad en door het gezamenlijk organiseren van workshops”, vertelt De Meij. “De Gezonde Basisschool van de Toekomst onderzoekt wat werkbare factoren zijn van een intensieve aanpak op de thema’s voeding en bewegen in het primair onderwijs. De door hun geleerde lessen nemen wij mee in ons programma en andersom. Je kunt elkaar versterken. Naast kennisuitwisseling tussen programma’s zorgen we ook voor verbinding met bijvoorbeeld pabo’s, zodat Gezonde School een plek krijgt in hun curriculum.”

Ontwikkeling en onderzoek

Het RIVM zorgt voor de doorontwikkeling van de Gezonde School-aanpak. De Meij: “Het fijne is dat Gezonde School een preventieprogramma is, dat breed aandacht besteedt aan gezondheid en leefstijl van leerlingen en een gezonde schoolomgeving. Door inzet op de vier pijlers is er aandacht voor alle aspecten van een effectieve integrale aanpak. Hierdoor ontstaat samenhang tussen alle activiteiten en maatregelen en wordt dit geborgd in het schoolbeleid. Dit voorkomt versnippering en ad hoc acties, en het voorkomt dat scholen door de veelheid van aanbod door de bomen het bos niet meer zien. Met alles onder één paraplu kan er bovendien beter gemonitord worden. Scholen en Gezonde School-adviseurs hebben inbreng in de doorontwikkeling van het programma via panels en klankbordgroepen. Zo halen we op wat goed gaat, wat knelpunten en behoeften zijn en kunnen we ervoor zorgen dat de aanpak optimaal aansluit bij de werkpraktijk.

“Ouderbetrokkenheid is wezenlijk bij het invoeren van een gezond voedingsbeleid.”

In Gezonde School worden [beproefde schoolactiviteiten](#) ingezet. Of de totaalaanpak effectief is, wordt aankomende periode onderzocht met ZonMw evaluatieonderzoek.”

Toekomstplannen

“We zetten de komende periode nóg meer in op integraal samenwerken”, aldus Westhuis. “We zijn bijvoorbeeld bezig met Ecoschool, waarbij scholen meer kunnen doen met hun omgeving.

We leggen via onze netwerken contacten met buurtsportcoaches en andere functionarissen vanuit de gemeente. Daarnaast werken we aan een verdiepingsslag om scholen te helpen een Gezonde School te worden, bijvoorbeeld op de website. En welke stappen kun je als Gezonde School zetten om excellent te worden? Kennisdeling voor, met en door experts, organisaties en andere programma’s is hierbij onmisbaar.” [Meer over de Gezonde School-aanpak.](#)

“Ik ben er trots op dat partijen met verschillende belangen samen een vuist maken.”

Arianne Westhuis

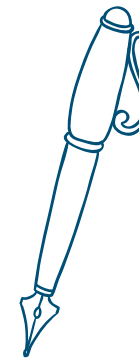

In de regio gebeurt het

De kracht en impact van regionale netwerken

Afgelopen jaren is een duidelijke trend zichtbaar: meer lokale en regionale zelforganisatie en samenwerking om maatschappelijke doelstellingen te behalen en veranderingen te realiseren. Er ontstaan regionale publiek-private netwerken die met extra impuls werken aan diverse gezondheidsinitiatieven. Een mooie verschuiving, want daar waar mensen wonen, werken, leren, recreëren en sporten in hun eigen omgeving, daar gebeurt het. Alles is gezondheid... ondersteunt en stimuleert daarom lokale en regionale samenwerkingsverbanden.

Binnen Alles is Gezondheid... zijn steeds meer regionaal opererende netwerken actief, waarin het bedrijfsleven, zorgprofessionals, onderwijsinstellingen, gemeenten en bewoners zich samen inzetten om een gezonde omgeving te creëren. In 2017 zijn er vier nieuwe **regionetwerken** bijgekomen, wat het totaal brengt op negen.

Geen regio hetzelfde, maar gedeelde ambities

De regionetwerken lopen uiteen in grootte, ontwikkelfase en doelstellingen. Zo werken organisaties samen om het gedachtegoed van positieve gezondheid regionaal te implementeren, zorginnovaties tot stand te brengen, overgewicht aan te pakken of een blue zone te creëren waar mensen gelukkig en gezond oud worden. De netwerken zijn afgestemd op de situatie in hun regio en verschillen daarom in organisatie, thema en aanpak. Wat ze wel gemeen hebben, is dat ze allemaal zijn opgericht door bevlogen initiatiefnemers die buiten de bestaande kaders medestanders zoeken om samen te werken aan ideeën en activiteiten op het gebied van gezondheidsbevordering in brede zin. De netwerken delen de ambitie en inspiratie om een omgeving te creëren waar inwoners worden verleid tot gezonder gedrag.

Alles is gezondheid... ondersteunt de regionetwerken op het gebied van netwerkvorming en -ontwikkeling. Om de voortgang, groei en uitbreiding te stimuleren, is in 2017 een procesbegeleider bij het programmabureau aangesteld. Naast individuele begeleiding en

advisering, wordt meer ingezet op het leren met en van elkaar met behulp van intervisie.

Bestaande regionetwerken

In vogelvlucht een aantal activiteiten van het afgelopen jaar voor en door de bestaande regionetwerken van Alles is gezondheid...

HANNN (Healthy Ageing Network Northern Netherlands)

- Mede ons noordelijkste regionetwerk HANNN zorgde ervoor dat 47 extra organisaties, uit onderwijs, overheid, zorg en sport, zich aansloten bij de pledge van **Special Olympics Healthy communities** om de gezonde leefstijl van mensen met een beperking en/of chronische aandoening in Noord-Nederland te verbeteren.
- HANNN is als coördinator in Nederland betrokken bij een **Europees IC-Health project** gericht op het verbeteren van digitale gezondheidsvaardigheden door het ontwerpen, testen en valideren van een serie open, online cursussen. De eerste activiteiten zijn in november gestart.
- De **Healthy Ageing Week** stond in het kader van Stralend 100! Een initiatief van het Akkoord van Groningen en het HANNN in samenwerking met het Groninger Forum. Met drukbezochte activiteiten, nieuwe partners en aandacht voor de ambitie om van Groningen de eerste rookvrije stad van Nederland te maken.

CIC (Care Innovation Center) West-Brabant

Alles is gezondheid...regionetwerk -en proeftuin- Care Innovation Center West-Brabant, verbindt zorggerelateerde partijen om innovaties gericht op gezondheid, welzijn en zorg voor een breed publiek toegankelijk te maken. In 2017 is de **Gezonde Mening** opgericht. Dit is een digitaal panel waarin mensen om wie het echt gaat actief te betrekken bij de ontwikkeling van innovaties rondom gezondheid en zorg én ze zo een stem te geven. Echte ervaringen en meningen dus. Zo worden er innovaties gecreëerd die bijdragen aan betere zorg voor de eindgebruiker binnen de preventieve, curatieve en langdurige zorg. Eerst in de regio, later landelijk. Ook is geïnvesteerd in de doorontwikkeling van het **Huis van Morgen** op de zorgboulevard. Hier kunnen studenten, zorgprofessionals, mantelzorgers en burgers kennis maken met nieuwe producten en diensten binnen de zorg. Verder zijn borging van financiering en continuering van bestaande projecten (waaronder CrossCare, Vitaal Brabant, Leefstijdsvriendelijke gemeente) top of mind.

Twente Gezond

In Twente gebeurt van alles in het kader van positieve gezondheid. **Twente Gezond** is in 2017 verder gegroeid tot een netwerk van 39 partners. Het netwerk brengt onder meer via een nieuwsbrief de initiatieven van partners onder de aandacht. Denk aan het project **Gezonde Toekomst Dichterbij**, dat in juli in Hengelo van start ging. Een project dat zich richt op het terugdringen van gezondheidsachterstanden van kwetsbare gezinnen. Het project ondersteunt vijftig gezinnen met kinderen uit de verschillende buurten. Ook mooi is het initiatief **FC Twente Scoren met Gezondheid**. Een gecombineerde leefstijlinterventie gebaseerd op de dimensies van positieve gezondheid. Twente Gezond organiseerde in 2017 diverse netwerkbijsamenkomsten in het kader van ontmoeten, leren en samenwerken.

Zuid-Limburg

In Maastricht vond in mei 2017 de kick-off plaats van pilot **Blauwe zorg in wijk**. In de vier Maas-trichtse wijken (bij elkaar ongeveer 15.000 inwoners) is daarmee de beweging in gang gezet om via een integrale aanpak duurzaam zorg te bieden aan de buurt. Er worden onder meer professionals getraind om te werken met het concept positieve gezondheid, de integrale aanpak jeugdigen en de aanpak overgewicht bij kinderen worden versterkt. En er vindt verkenning plaats naar een virtuele overlegtafel voor multidisciplinaire samenwerking binnen de zorg- en hulpverlening en met de burger in Maastricht. Daarnaast zijn/worden afspraken gemaakt over de samenwerking tussen de sociale teams in de wijken en de huisartsenpraktijken. Ook vonden in Limburg prachtige activiteiten plaats in het kader van de **Gezonde Basisschool van de Toekomst**. Met in het verlengde hiervan de verwelcoming van **nieuwe partners** op het gebied van gezonde scholen, gezonde kidsmarketing en (daarmee) gezonde werknemers van de toekomst. Immers, de jeugd heeft de toekomst.

Gezond 010

Rotterdam wil een gezonde stad zijn, waarin organisaties en inwoners samenwerken. Gezond010 staat in 2017 in het teken van 'gezond gewicht' en het terugdringen van diabetes type 2. "De gemeente trekt graag op met alles en iedereen die zich wil inzetten voor een gezonder Rotterdam", aldus Hugo de Jonge, de toenmalige wethouder onderwijs, jeugd en zorg in Rotterdam en inmiddels minister Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Alleen met elkaar kunnen Rotterdammers, lokale bedrijven en politici ervoor zorgen dat gezonde voeding en voldoende bewegen in een gezonde leefomgeving integraal onderdeel worden van het beleid, de leefstijl van Rotterdammers en van het lokale ondernemerschap. Daarna volgt uitbreiding naar thema's als psychische gezondheid en/of drugs- en alcoholgebruik.

Nieuwe regionetwerken

Ook in 2017 breidt Alles is gezondheid... de landelijke dekking uit met de komst van vier nieuwe regionetwerken. We stellen ze hier graag even voor:

Vitaal en Veerkrachtig Zuid-Holland Zuid

27 september 2017: het netwerk wil bijdragen aan een cultuurverandering in de gezondheidszorg waarbij het accent van ziekte en zorg verschuift naar gezondheid en gedrag. "Geef de burger meer eigen regie, laat met kleine voorbeelden zien hoe dat kan en houd elkaar goed vast. Dit netwerk is maar een begin. De omwenteling naar preventie en positieve gezondheid zal generaties duren", aldus Jos Hiel, bestuurder van de Stichting Drechtzorg en een van de aanjagers van het nieuwe Alles is gezondheid... netwerk in Zuid-Holland Zuid.

De Vitale Revolutie

De Vitale Revolutie (DVR) in Zeeland wil dat inwoners in drie jaar dertig procent beter scoren op de balans van vijf levensdomeinen die gerelateerd zijn aan gezondheid en vitaliteit. De ambitie: Zeeland als eerste Blue Zone van Europa. Bedrijven, maatschappelijke organisaties, overheid en inwoners spannen zich daar met de DVR gezamenlijk voor in.

- De Vitale Revolutie ontwikkelde in 2017 samen met de hogeschool in Zeeland en GGD Zeeland een scan om organisaties te meten op vitaliteit en gezondheid. Leden van het netwerk hebben toegang tot een gerichte opleiding, workshops en een e-learning-omgeving om best practices uit te wisselen.
- De gemeente Middelburg is gestart met de pilot Dauwendaele Vitaal. In de wijk is aandacht voor opschaling van bestaande burgerinitiatieven en de gemeente helpt nieuwe initiatieven ontplooien. Denk aan de transitie van sportcomplex Dauwendaele naar een Vitality Centre en de aanleg van een

waterreservoir in de wijk. Hierbij wordt samengewerkt met woningcorporaties, wijkraden, scholen en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Noordelijke Maasvallei

Het Platform Mooi Maasvallei (PMM) en het **Netwerk Positieve Gezondheid** Noordelijke Maasvallei (Netwerk PG) hebben als gezamenlijke ambitie het behouden en vergroten van het individueel en collectief geluk in de regio. De **ondertekening** vond plaats tijdens een regionale Preventie Conferentie die in het teken stond van Positieve Gezondheid. Het regionetwerk organiseert bijeenkomsten zoals vergaderingen, themagerichte symposia, netwerkborrels, dialoogtafels, workshops, kennisbijeenkomsten et cetera.

Gezondheidsnetwerk Zutphen e.o.

Bijna twintig uiteenlopende partijen maken zich samen sterk voor het bevorderen en verbeteren van de gezondheid en vitaliteit van de inwoners van **Zutphen** en omstreken. Wethouder Patricia Withagen van gemeente Zutphen: "We zijn trots op het gemêleerde gezelschap dat zich aansluit. Onze kracht ligt in de breedte. De gezondheidsverschillen in onze regio zijn groot. We willen deze kloof overbruggen en toekomstgericht aan vitaliteit werken. Daarvoor hebben we elkaar nodig."

Hoe Coca-Cola kan zorgen voor impact

Voortdurend streven naar gezonder aanbod en keuzes

Coca-Cola Nederland sloot zich in 2016 aan bij Alles is gezondheid.... Een verbinding die misschien bij sommigen vragen oproept. Begrijpelijk, mede omdat veel mensen niet weten dat het bedrijf zich al jaren inzet voor veranderingen op het gebied van duurzaamheid en gezondheid. Therese Noorlander, Public Affairs & Communications Director Coca-Cola Nederland: "We willen het positieve verschil maken. We kunnen veel betekenen, omdat we een enorm potentieel bereik hebben."

Coca-Cola zet vol in op het op de markt brengen en promoten van suikervrij of suikerarme dranken. In de pledge die de directie van Coca-Cola eerder tekende, was de ambitie om in 2020 gemiddeld tien procent minder calorieën in hun producten te hebben ten opzichte van 2012. Coca-Cola heeft die ambitie omhoog gebracht naar vijftien procent en zet daarmee nog steviger in op innovatie en caloriearme productontwikkeling. De organisatie zet zich al jaren actief in voor thema's die te maken hebben met een gezonde en vitale maatschappij. Noorlander: "We zijn bezig met het verlagen van de calorieën in onze dranken, het verduurzamen van verpakkingen, verantwoorde marketing en het verkleinen van portiegrootten. En we stimuleren onze klanten om na te denken over het vereenvoudigen van gezondere keuzes. Wij maken over verschillende assen afspraken die raken aan die elementen. Toen Coca-Cola zich in 2016 aansloot bij de beweging Alles is gezondheid... zijn onze bestaande ambities via de pledge strakker geformuleerd en met die van andere organisaties verbonden, om zo met elkaar de gezondere keuzes te stimuleren."

Serieuze ambitie

Met de ondertekening van het [Akkoord Gezonde Voeding op Scholen](#) draagt Coca-Cola al jaren bij aan een verantwoord aanbod op scholen om gezondere keuzes makkelijker te maken. Noorlander: "In 2017 lanceerde Coca-Cola Nederland zeventien nieuwe producten. Alle zeventien caloriearm of -vrij. Deze productinnovaties passen ook bij het [actieplan op duurzaam-](#)

[heid](#) dat we november jongstleden presenteerden. We maken duidelijke keuzes die betrekking hebben op onze producten, onze verpakkingen en onze impact op de maatschappij. Ons streven naar een gezonder aanbod en gezondere keuzes is daar een belangrijk onderdeel van. Wereldwijd, met bijvoorbeeld caloriereductie in onze producten, gaat het bij onze schaalgroottes om enorme getallen en hoeveelheden. Elk procentje betekent een grote beweging. We doen het niet een beetje, het is geen klein stapje. In 2017 hebben we bijvoorbeeld als enige land ter wereld Sprite zonder suiker op de markt gebracht. Het is nu spannend om te zien of andere landen zullen volgen. We zijn best een beetje trots op wat we als klein landje hebben neergezet met zo'n merk."

Corporate partnerships

Coca-Cola werkt langdurig samen met onder meer NOC*NSF, Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO) en ondersteunt het Jeugd Sport- en Cultuurfonds. "We gaan graag een commitment aan met organisaties die jongeren helpen zich te ontwikkelen. Sociaal, fysiek en mentaal", aldus Noorlander. "Sport is daarvoor een middel, niet meer en niet minder. Ontwikkeling en gelijke kansen, dat is één van onze grotere ambities. Om dat te bereiken, werken we samen met partners die inhoudelijke expertise hebben op dit gebied, zoals ook [Special Olympics](#). We zetten in op brede, duurzame, corporate partnerships waarbij we als partners elkaars kracht benutten. Zij zijn experts op het gebied van sport en

inclusie. Wij kunnen ze met ons bereik helpen hun expertise bij de beoogde doelgroep te laten landen. Door onze enorme schaal en de kracht van onze naam, kunnen we echt impact maken. Dat is ook de achterliggende gedachte om ons aan te sluiten bij Alles is gezondheid... en samenwerking te zoeken met partners die specialist zijn op de thema's waar wij ons voor willen inzetten."

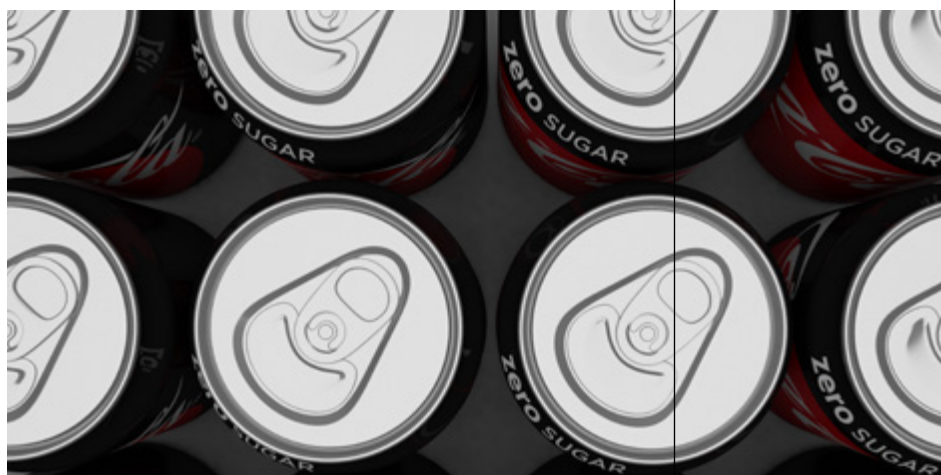
Verantwoorde keuzes

"Ik begrijp de scepsis van mensen wel als het over Coca-Cola en thema's als gezondheid gaat. We kunnen echter juist veel betekenen omdat we onze omvang kunnen benutten voor het leveren van een positieve bijdrage. Wij geloven niet in opleggen en verbieden. Wij geloven dat we verantwoorde keuzes gemakkelijker kunnen maken en verantwoord consumptiegedrag kunnen stimuleren. We blijven onszelf vanuit intrinsieke motivatie uitdagen om onze doelstellingen op gezondheid en duurzaamheid te halen en aan te scherpen. Het gaat bij gezamenlijke activiteiten die we organiseren, in tegenstelling tot wat mensen vaak denken, dan ook niet om het promoten van ons product, maar om het maatschappelijke effect dat we willen bereiken."

Ambities voor de toekomst

"We zijn 2018 ambitieus gestart met de lancering van zes nieuwe producten met weinig calorieën. Ook zullen we dit jaar nog meer zichtbare stappen maken op maatschappelijke thema's als duurzaamheid. Denk aan onze verpakkingen, het inzetten op meer gebruik van gerecycled materiaal en het meehelpen aanpakken van zwerfafval. In 2025 is de helft van onze producten calorievrij of -arm. De vraag naar juist deze producten wordt groter en die toename proberen wij ook te stimuleren. Het is een wisselwerking. We hebben een verdubbeling van ons marketingbudget op onze calorievrije en -arme producten ten opzichte van onze traditionele, suikerhoudende producten gerealiseerd de

"In 2025 is de helft van onze producten calorievrij of -arm. Elk procentje betekent een grote beweging."

afgelopen jaren. We willen blijven vernieuwen en op dit gebied koploper zijn. We hopen via ons productaanbod, gerichte marketing en impactvolle samenwerkingen bij te dragen aan die toenemende vraag naar de calorievrije en -arme producten."

Pledge

Coca-Cola tekende in 2016 de Alles is Gezondheid... **pledge** met ambities op vier pijlers voor een gebalanceerde leefstijl:

- Innovatie en marketing gericht op de ontwikkeling van en keuze voor calorievrije en caloriearme producten.
- Keuze bieden in ons assortiment en in verpakkingsgrootte.
- Duidelijke en transparante informatie geven op de verpakkingen van onze producten.
- Ondersteuning van organisaties en programma's die een actieve en gezonde leefstijl stimuleren.

The Model's Health Pledge neemt grote vlucht

Voor een gezonde werkomgeving in de mode

42

Jaarverslag

PRAKTIJKVERHAAL

“Als de basis goed is, kun je gaan bouwen. Zorg dat je verhaal op orde is en je netwerk betreft in de doorontwikkeling.” Het is één van de lessen van voormalig model Marvy Rieder. We spreken haar als boegbeeld van The Model's Health Pledge. In 2017 maakte deze pledge een grote vlucht. Met de lancering van een online platform en meldpunt en een doorlopende aanwas van nieuwe partners, maakt het initiatief zich hard voor gezonde modellen in de mode. Een mooi voorbeeld voor andere branches en beroepsgroepen met gezondheidsrisico's.

Marvy Rieder maakt direct duidelijk wat ze in de modebranche wil bereiken: “Modellen moeten vanaf het begin van hun carrière goed begeleid worden. Op alle fronten van het vak: met hun lichamelijke gesteldheid, goede voeding en voldoende rust, maar ook bij het runnen van je eigen bedrijf, geestelijke gezondheid en de omgang met modellenbureaus. Als je als model letterlijk en figuurlijk lekker in je vel zit, haal je het beste uit jezelf.” Niet voor niets luidt het credo van **The Model's Health Pledge**: zonder goede gezondheid, geen schoonheid.

Sterk in je schoenen

Het streven naar een gezonde werkomgeving in de modebranche is echter niet vanzelfsprekend. Rieder: “Niet eens zo heel lang geleden was het ‘dun, dunner, dunst’ wat de klok sloeg. Vaak waren bepaalde maten vereist. Zeker als aspirant model moet je sterk in je schoenen staan om niet mee te gaan in deze teneur. Zelfvertrouwen is daarbij heel belangrijk. Net als een gevoel van bescherming, goede begeleiding en het hebben van praktische kennis over een gezonde uitoefening van je vak. Dat bewustzijn ontbreekt nogal eens. Dat is precies het gat waar we met onze pledge in springen.”

Eigenaar van het proces

Om de beweging in de modellenwereld goed te plaatsen, gaan we even terug naar 2016. Samen met Alles is gezondheid... verenigden zich twintig vooraanstaande partijen in de modebranche in een ambitieuze pledge om de gezondheid van Nederlandse modellen te waarborgen

en verbeteren. Waar landen als Frankrijk en Denemarken de weg bewandelen van wet- en regelgeving en het sluiten van convenanten, kozen de Nederlanders onder aanvoering van Marvy Rieder voor de organisatie ‘van onderop’. Zelfregulering dus, waarbij het veld de eigenaar wordt van het proces. Rieder: “Wat ons betreft ligt er een grote verantwoordelijkheid bij zowel agentschappen als ontwerpers en de media in het neerzetten van een gezond modebeeld en het creëren van goede werkomstandigheden. Het werkt het beste als de branche zélf het goede voorbeeld geeft in plaats van het opleggen van regels. Daarmee zetten we wereldwijd de toon. Het overlaten aan de sector is best een gewaagde route. Want je merkt dat er soms scepsis is over onze intenties. Of noem het angst voor verandering. Je moet dan ook heel goed kunnen uitleggen waar je voor staat en wat het voor een partij betekent als je de pledge ondertekent. Met Alles is gezondheid... zijn we erin geslaagd een mooie belofte te formuleren die aanspreekt in de branche. Na de eerste lichterij ondertekenaars groeide het netwerk het afgelopen jaar flink door. Inmiddels hebben zich meer dan vijftig partijen aangesloten bij The Model's Health Pledge. Model en ambassadrice Nimue Smit verwoordde het laatst zelfs als het ‘begin van een soort vakbond’. Dat is een mooi compliment dat het gevoel van de beweging goed weergeeft”, aldus Rieder.

Veel werk verzet

Achter de schermen is in 2017 veel werk verzet, aldus Rieder. “We hebben ons georganiseerd met

43

Alles is gezondheid...

een projectteam en een professionele communicatie ingericht. Allemaal met beperkte funding. Gewoon omdat we geloven in de zaak. Er is een Raad van Advies gekomen met diverse toppers uit de branche. Ze staan ons letterlijk met raad en daad terzijde. Dan hebben we het niet alleen over modekennis, maar ook over expertise op het gebied van media, bedrijfsvoering en juridische aspecten. Naast de fysieke gezondheid zorgen we dus ook voor bijvoorbeeld de mentale en financiële gezondheid van modellen.”

Lancering online platform

Belangrijk hoogtepunt in 2017 is de lancering van een online platform en meldpunt voor misstanden. Onder de eigen naam van The Model's Health Pledge, kunnen (aankomende) modellen en andere modeprofessionals op [\[delshealthpledge.nl\]\(http://delshealthpledge.nl\) inspiratie opdoen, de pledge lezen, het netwerk bekijken, een melding maken en leren van persoonlijke verhalen van branche-genoten. Bezoekers vinden er informatie, tips en advies op het gebied van gezondheid en een goede, stimulerende werkomgeving. Verder biedt het platform toegang tot experts op het gebied van sport, voeding, het modevak, persoonlijke ontwikkeling en business. “De reacties zijn heel positief. Modellen weten de weg naar de site te vinden en praten over hun gezondheid op onze Facebookpagina. Ook is het initiatief niet onopgemerkt gebleven in de pers. We hadden een serieus artikel in The Times en mochten ons verhaal komen vertellen in \[RTL Boulevard\]\(http://RTL Boulevard\). Nikkie Plessen tekende de pledge zelfs live mee”, vertelt Rieder.](http://www.themo-</p></div><div data-bbox=)

Meldpunt

Ook is er een meldpunt om misstanden rondom een gezonde werkomgeving in de mode-industrie inzichtelijk te maken en te verhelpen. Rieder: “In Nederland hebben we afgesproken dat je iemand mag aanspreken op gedrag, wanneer diegene de pledge heeft ondertekend. Dat mag je bij ons anoniem doen. Meldingen over pledge-ondertekenaars worden in dialoog met betrokkenen in behandeling genomen. Dat is niet altijd makkelijk, want we ondernemen uiteindelijk zelf geen juridische stappen. We werken met een vertrouwenspersoon die via mediation een oplossing probeert te vinden. We hebben inmiddels twee officiële meldingen binnen gekregen via het meldpunt en een stuk of 25 signaleringen met een minder officieel karakter. De uitkomsten en een overzicht van alle meldingen zijn straks te vinden in het jaarverslag van The Model's Health Pledge.”

We are here to stay

In de weg naar volwassenheid spannen Rieder en consorten zich vol overtuiging in om telkens stappen vooruit te zetten. “De pledge bij Alles is gezondheid... was een startpunt. Een middel om ons doel te bereiken. Het is fijn als er een soort officiële instantie is die meehelpt met de basis, je op weg helpt en contacten legt. Je ziet nu dat de branche het steeds meer zelf gaat doen. Nu gaat het erom resultaten te bereiken. Met ons platform en meldpunt hebben we een eigen identiteit, een eigen community en stellen we ons vraaggericht op naar de partners. We zijn dus geen protestbeweging of #metoo variant. Bewustzijn creëren over gezondheid en het goede voorbeeld geven, dat blijft de inzet. Altijd op een positieve manier. Want de modebranche is echt te gek om in te werken. We are here to stay!”

“We zetten wereldwijd de toon: de branche geeft zelf het goede voorbeeld.”
Marvy Rieder

Even voorstellen: Programmaraad

Voor en door het netwerk

De tweede fase van Alles is gezondheid... betekent een andere governancestructuur. In 2017 is een Programmaraad geïnstalleerd. Daarin hebben diverse partners zitting. Bij elkaar vormen ze een mooie afspiegeling van ons brede netwerk.

Corné van Asten

Arjan Beune

Harry Boeschoten

Fons Bovens

Daan Bultje

Hermann van Holt

Jaap Jongejan

Willem Lageweg

Monique Peltenburg

Ciska Scheidel

Andrew Simons

Yvonne Snel

Alles is gezondheid... kenmerkt zich de komende jaren door zichtbare verantwoordelijkheid van de partners voor de governance van het programma, de ontwikkeling van het netwerk en de activiteiten door het programmabureau.

Bewaken en uitbouwen

Met de in 2017 opgerichte Programmaraad is het de bedoeling dat partners en het netwerk nog meer aan zet komen. Taken van de raad liggen onder andere in het bewaken en uitbouwen van de filosofie, processen en uitgangspunten die hebben geleid tot het succes van de eerste fase. Net als de verdere uitwerking van het unieke karakter van de maatschappelijke beweging voor een gezonder en vitaler Nederland. Ook het adviseren over de doorontwikkeling van de kennisdelingsfunctie in het netwerk is een belangrijke taak.

Leden Programmaraad

Corné van Asten (Syntein)

Arjan Beune (Stichting Lezen & Schrijven)

Harry Boeschoten (Staatsbosbeheer)

Fons Bovens (GGD Zuid-Limburg)

Daan Bultje (HANNN, Healthy Ageing Network Northern Netherlands)

Hermann van Holt (Sardes)

Jaap Jongejan (SBI Formaat)

Willem Lageweg (Transitiecoalitie voedsel, landbouw en gezondheid)

Monique Peltenburg (NDSO, Netwerk Directeuren Sociaal Domein)

Ciska Scheidel (ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport)

Andrew Simons (Movare)

Yvonne Snel (SAZ, Samenwerkende Algemene Ziekenhuizen)

In 2017 zijn verkennende gesprekken gevoerd voor het bekleden van de rol als voorzitter. In de eerste maanden van 2018 zal bekend worden wie deze taak op zich gaat nemen.

Gebruik de verbindende kracht

Tijdens de landelijke conferentie op 7 februari 2018 zijn drie leden van de programmaraad geïnterviewd: Arjan Beune (Stichting Lezen & Schrijven), Yvonne Snel (Samenwerkende Algemene Ziekenhuizen) en Corné van Asten (Syntein/Alles is gezondheid...-regionetwerk Noordelijke Maasvallei). Het trio benadrukte nog maar eens de verbindende kracht van Alles is gezondheid..., de mogelijkheden om van elkaar te leren en samen nog meer impact te creëren. Maak er gebruik van en draag je kennis uit! Als 'proof of the pudding' presenteerde Arjan Beune, de vernieuwde editie van 'Taal is van levensbelang'. Het online boekje bevat zestien praktijkvoorbeelden van organisaties die partner zijn bij de Alliantie gezondheid en geletterdheid en die ieder op eigen wijze laaggeletterdheid aanpakken.

Nationaal Programma Preventie en Alles is gezondheid...

Voor en door het netwerk

Bij het Nationaal Programma Preventie (NPP) gaat het om het verminderen van de groei van het aantal mensen met chronische ziekten en het verkleinen van de sociaaleconomische gezondheidsverschillen.

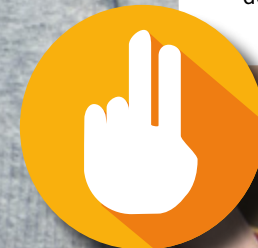
Het NPP bestaat uit wet- en regelgeving, verschillende gezondheidsprogramma's en de maatschappelijke beweging Alles is gezondheid... Het NPP, waar Alles is gezondheid... onderdeel van is, wordt op tal van manieren uitgebreid onderzocht. ZonMw coördineert deze onderzoeken.

In dit jaarverslag treft u een impressie van de (onderzoeks) resultaten die specifiek betrekking hebben op Alles is gezondheid....

Te weten:

- Jaarlijkse monitor naar de voortgang van de pledges (in 2017 uitgevoerd door Sardes onder de naam 'Alles is gezondheid... in Beeld).
- Vervolgonderzoek naar de werking en verduurzaming van Alles is gezondheid... als maatschappelijke beweging (door Universiteit Maastricht en de Radboud Universiteit).

Monitor: Voortgang pledges in 2017

Alles is gezondheid... in Beeld

Organisaties die op de een of andere manier willen bijdragen aan gezondheid, kunnen een pledge - oftewel een maatschappelijke belofte - tekenen bij Alles is gezondheid.... Daarin beloven ze concrete activiteiten uit te voeren die bijdragen aan een gezonder en vitaler Nederland. In de monitor 'Alles is gezondheid... in Beeld', meet Sardes (voorheen RIVM) de voortgang van de pledges. Hierna volgen de belangrijkste uitkomsten van 2017. We presenteren het aantal pledges en partners, beschrijven de voortgang, de samenwerking en het aantal mensen dat bereikt wordt.

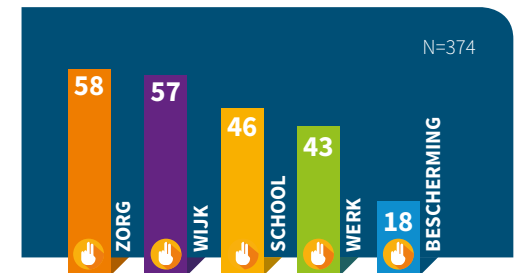
Pledges

Eind 2017 zijn er in totaal 374 pledges getekend. Dit zijn er 65 meer dan het jaar ervoor. Bijna 3100 organisaties zetten zich in voor de uitvoering van deze pledges. Zo'n 200 organisaties zijn bij meerdere pledges betrokken. In totaal zijn er 2885 unieke partners betrokken bij Alles is gezondheid.... Dat zijn er ruim 1000 meer dan vorig jaar.

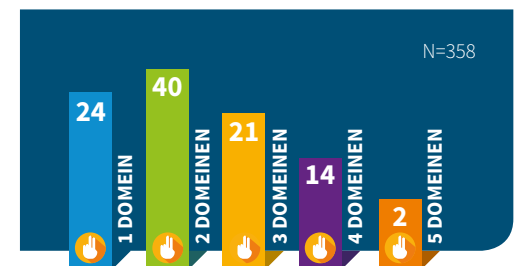
Domeinen

Alles is gezondheid... richt zich op vijf domeinen; school, wijk, werk, zorg, en gezondheidsbescherming. De meeste pledges hebben betrekking op zorg en op wijk. Dit was in de monitor van vorig jaar ook het geval.

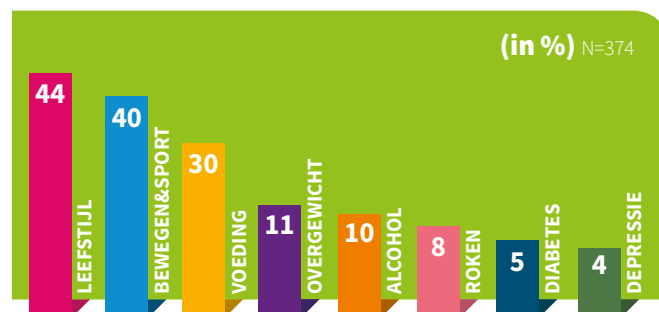
Domeinenoverstijgende pledges

Het merendeel van de pledges (76%) heeft betrekking op twee of meer domeinen. Dit is iets meer dan vorig jaar (69%). 40% van de pledges heeft betrekking op twee domeinen en 37% op drie of meer. Dat is iets meer dan vorig jaar het geval was. Een integrale dan wel domein-overstijgende aanpak komt dus in steeds meer pledges van de grond.

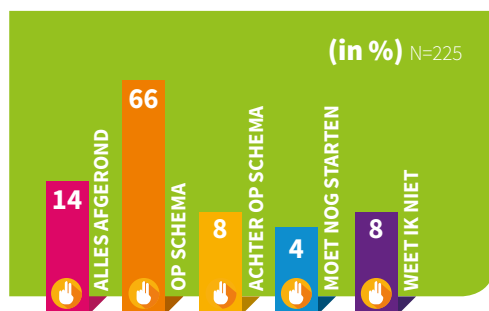
Speerpunten

In het Nationaal Programma Preventie (NPP) - waar Alles is gezondheid... onderdeel van is - komen zes speerpunten voor: roken, alcoholgebruik, bewegen, overgewicht, depressie en diabetes. Voor Alles is gezondheid... zijn daar in eerdere metingen van de monitor twee speerpunten aan toegevoegd: leefstijl en gezonde voeding. Net als bij de domeinen kan een pledge op meerdere speerpunten gericht zijn, en dat is voor een groot deel van de pledges ook het geval. Net als de voorgaande jaren komen de speerpunten leefstijl en bewegen en sport het vaakst voor, gevolgd door voeding. De andere speerpunten zien we in beduidend minder pledges terug. Op zich is dat niet verwonderlijk, omdat de scope van deze pledges beperkter is, en omdat het onderwerpen zijn waar vooral andere programma's binnen het NPP zich op richten.

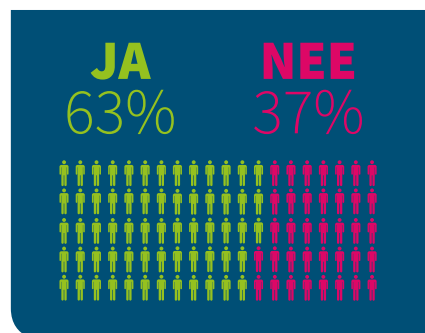
Voortgang

De voortgang van de pledges verloopt goed, zo geven pledgehouders aan: 66% ligt op schema, 14% heeft alle activiteiten zelfs al afgerond. Zo'n 15% loopt achter of moet nog beginnen, en ongeveer een tiende weet niet hoe de voortgang verloopt. Deze percentages zijn vergelijkbaar met die van vorig jaar.

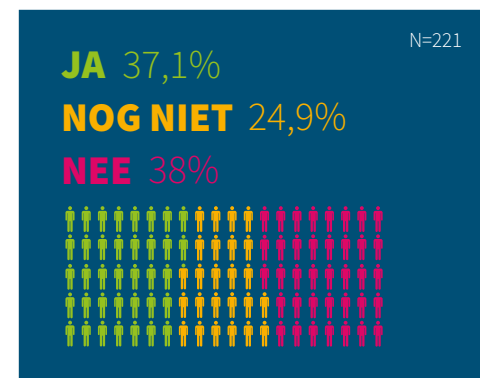
Samenwerking

Net als vorig jaar werkt 63% van de pledgehouders naar eigen zeggen samen met andere partners. Dat kan zijn met organisaties binnen of buiten het eigen domein. Partners in het domein zorg werken in 2017 het vaakst met elkaar samen (58%), partners in het domein werk het minst vaak (27%). De meeste partners werken vooral samen met partners uit het eigen domein. Het domein werk vormt een uitzondering: daar wordt het meest samengewerkt met het domein school. Overigens wordt ook in de andere domeinen wel in enige mate samengewerkt met partners uit de vier andere domeinen. Ook hieruit blijkt dat er veel integraal dan wel domein-overstijgend wordt samengewerkt.

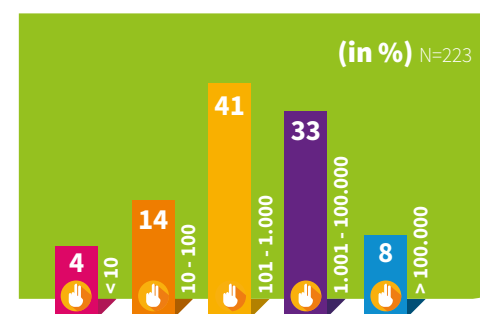
Nieuwe samenwerking

Bij ruim een derde van de pledgehouders leidde de deelname aan Alles is gezondheid... tot nieuwe samenwerking, iets meer dan in voorgaande jaren (33% in 2016, 25% in 2015).

Bereik

Hoeveel mensen worden er bereikt met de pledges? Volgens 41% van de pledgehouders bereiken zij met hun pledge tussen de 101 en de 1000 mensen. Een derde schat het aantal bereikte mensen tussen de 1001 en 100.000. Het aantal pledgehouders dat de bereikte mensen onder de 1000 schat, is hoger dan vorig jaar, namelijk 59% nu tegen 42% in 2016.

Aandachtspunten

Naast de cijfermatige gegevens, hebben we de pledgehouders ook meer kwalitatieve gegevens gevraagd. Hieruit blijkt dat aandachtspunten onder andere liggen in het borgen van dat wat bereikt is, in het bereiken van meer mensen en het aanboren van nieuwe financiële middelen. Tegelijkertijd zien we ook dat de meerderheid (79%) al aandacht besteedt aan borging, vooral doordat incidentele activiteiten zijn opgenomen in het reguliere programma. Alles is gezondheid... bracht de pledgehouders vooral samenwerking, focus en bewustwording.

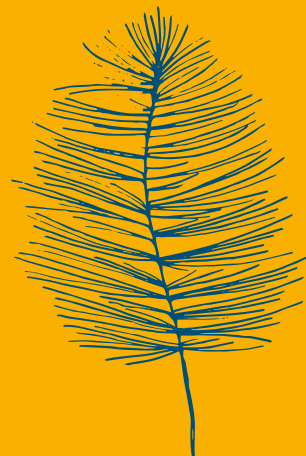
Resumé

Concluderend kunnen we vaststellen dat er een gestage groei plaatsvindt in het aantal pledges. Er wordt steeds meer domeinoverstijgend gewerkt: in driekwart van de pledges. Ook de samenwerkingspartners komen met regelmaat uit een ander domein. Afgaand op wat de pledgehouders zelf aangeven, wordt een aanzienlijk deel van de Nederlandse bevolking bereikt met de (pledge)activiteiten.

Evaluatie: verduurzaming van maatschappelijke beweging

Innovatie, implementatie en impact van
Alles is gezondheid...

Hoe kunnen succesvolle initiatieven die deel uitmaken van Alles is gezondheid... doorontwikkeld worden en behouden blijven? En hoe vertalen die initiatieven en ideeën zich naar een gezonder en vitaler Nederland? Deze vragen staan centraal in het vervolgonderzoek naar de werking en verduurzaming van Alles is gezondheid... als maatschappelijke beweging.

Onderzoekers Marleen Bekker, Jan Kees Helderman, Maria Jansen en Dirk Ruwaard van Universiteit Maastricht en de Radboud Universiteit blikken terug op de eerste evaluatie (2015-2016) en kijken vooruit naar het vervolgonderzoek.

Terugblik: experimenterende en lerende pledgenetwerken

In de eerste evaluatie is via een kwalitatieve aanpak duiding gegeven aan Alles is gezondheid... als 'een netwerk voor een adaptieve aanpak van sociale vernieuwing van gezondheid'. De initiatieven in de samenleving beginnen kleinschalig in verkennende netwerken van vaak lokale partners, en groeien voor een deel uit tot ondernemende netwerken. Uit interviews en observaties bij een aantal pledges bleek dat de pledgepartners hun initiatief gaandeweg verder ontwikkelen. Dat doen ze door hun ambities, doelen en activiteiten steeds onderling te bespreken en aan te scherpen rondom een concreet probleem. Het begint bij een aansprekend idee en een gezamenlijk gevoel dat 'het werk van mensen wordt gestuurd door het systeem' in plaats van andersom. Het is een organisch proces dat in enkele gevallen ook aanzet geeft tot meer experimenteer- en regelruimte en zelfs tot institutionele verandering, een belangrijke bijvangst van dit programma die nog beter kan worden benut.

Alles is gezondheid... is daarnaast illustratief voor bestuurlijke en beleidsmatige vernieuwing. Hierbij vergroot de overheid het bereik van

burgers door, aanvullend op staande wet- en regelgeving en overheidsprogramma's, maatschappelijke partners te betrekken bij maatschappelijke doelen en de realisatie van hun initiatief waar mogelijk te faciliteren. Bronnen van de overheid worden daardoor aangevuld met bronnen van de partners, zoals specifieke kennis en toegang tot doelgroepen. Dat leidt niet zozeer tot een geïntegreerd gezondheidsprogramma, maar geeft wel overzicht over het geheel aan gezondheidsinitiatieven in de samenleving. En het geeft een impuls aan de maatschappelijke beweging die vanuit die initiatieven ontstaat. Veel partners ervaren Alles is gezondheid... als een steun in de rug, een impuls aan actie en een argument om nieuwe partners aan zich te binden. Zo vindt netwerkvorming plaats. Er zijn echter ook uitdagingen.

Vooruitblik: borging en verduurzaming van de beweging

Eén van de uitdagingen is het in juiste banen leiden van de roep om 'borging, opschaling en verankering'. Elke pledge heeft een eigen context en specifieke condities, waardoor 'goede praktijken' niet zonder meer overdraagbaar zijn. Ook tijdgebrek bij partners en het gegeven dat die 'goede praktijken' in andere contexten niet als 'eigen' worden beschouwd, kunnen een rol spelen. Het is dan ook de vraag of het programma extra zou moeten inzetten op die pledgepartners die zeer gedreven zijn en door het ontbreken van de juiste randvoorwaarden niet tot gewenste resultaten komen. Dit kan bijvoorbeeld door kennisdeling actiever te organiseren, zodat

elementen uit 'goede praktijken' kunnen worden overgenomen en door de partners zelf worden vertaald naar hun eigen context. Dit leidt tot gevoel van eigenaarschap en maatwerk.

Een andere uitdaging is hoe binnen de 'goede praktijken' de aansprekende elementen geïntegreerd kunnen worden in de uitvoering van betrokken organisaties. In de eerste evaluatie en tijdens de onderzoeksbijeenkomst op 8 september 2016 gaven veel partners aan de pledgegebonden activiteiten naast hun reguliere werk te hebben georganiseerd. Daarnaast concludeerden de partners dat hun activiteiten en hun pogingen deze uit te breiden op belemmeringen stuiten in financieringsregels, gefragmenteerde verantwoordelijkheden of tegenstrijdige beleidscondities en soms op tegenwerking. Tegelijkertijd zijn er partnerorganisaties die het verkennende en experimenterende stadium voorbij zijn en zorgen voor verduurzaming in de netwerkorganisatie. Hoe zij dat doen, is één van de onderwerpen die centraal staan in het vervolgonderzoek. Dit vervolgonderzoek zal wederom in verdiepende casestudies van een aantal geselecteerde pledges plaatsvinden.

Ontwikkelen van de platformfunctie

Alles is gezondheid... biedt mogelijkheden voor de verduurzaming van de maatschappelijke beweging. En voor het genereren en uitlokken van organisatie- en systeemvernieuwing door derde partijen de kans te geven hun voordeel te doen met de opgebouwde kennis. Dat is de platformfunctie voor open innovatie. In binnen- en buitenland zijn voorbeelden beschreven van soortgelijke communities, die Alles is gezondheid... inspiratie kunnen bieden en behoeden voor valkuilen. Belangrijk hierbij is terughoudend te zijn in het top-down opstellen van gedetailleerde doelen en spelregels omdat deze de groei van ideeën kunnen belemmeren.

Het programmabureau kan naast het stimuleren van kennisuitwisseling, stevig(er) inzetten op het faciliteren van de samenwerking en deze meer gaan 'orkestreren'. Het programmabureau treedt dan op als katalysator voor systeemvernieuwing. Bevorderende factoren hierbij zijn eigenaarschap van Alles is gezondheid... bij de partners en het onderhouden van de betrokkenheid van de landelijke overheid en de politiek. En daarnaast het bieden van een voor partners herkenbare en bruikbare methode, technologie of organisatievorm, die kan dienen als een hefboom voor het verspreiden van ideeën over sociale vernieuwing voor de gezondheid.

Onderzoeksinnovatie: gezondheids-effectschattingen van activiteiten

De laatste en misschien wel belangrijkste uitdaging voor het onderzoek van de komende periode is het verkrijgen van inzicht in de bijdrage van Alles is gezondheid... aan het behalen van de programmadoelen. Omdat er in de context van Alles is gezondheid... vele andere programma's en ontwikkelingen spelen, is het niet eenvoudig om effecten uitsluitend hieraan

**Alles is gezondheid...
is illustratief voor
bestuurlijke en
beleidsmatige
vernieuwing. Door
actievere kennisdeling
kunnen partners
'goede praktijken'
makkelijker vertalen
naar hun eigen context.**

toe te schrijven Ook is de relatie tussen het type activiteiten in veel pledges en de gezondheid niet eenduidig in oorzaak-gevolg te vatten. Daarom zullen de onderzoekers via participatief onderzoek een selectie van partners uitnodigen om samen met experts zogenaamde systeemdy-namische gezondheidsmodellen te ontwikkelen van pledges. Daarmee kunnen doordachte schattingen worden gemaakt van de bijdragen van deze activiteiten aan de gezondheid. Ook wordt besproken hoe deze informatie van nut kan zijn voor de partners, de politiek en de burger. Het zal een spannend traject worden dat ook wetenschappelijk innovatief is.

Actiegerichte onderzoeks-aanpak

Ten slotte heeft het vervolgonderzoek een actiegerichte aanpak, waarbij in regelmatige bijeenkomsten vragen en dilemma's van partners worden opgehaald. Voorlopige observaties en bevindingen worden bespreekbaar gemaakt met partners, het programmabureau en de Programmaraad. Op deze manier kan het onderzoek ook tussentijds bijdragen aan het leren van de ervaringen in de onderliggende processen van de pledges, de regionetwerken, het programmabureau en de Programmaraad. Deze feedback kan gebruikt worden voor de versterking, aanpassing of herziening van onderdelen van pledges en het Alles is Gezondheid... als geheel.

Dit is een uitgave van het programmabureau **Alles is gezondheid...** | maart 2018
Eindredactie **Textworld** | Vormgeving **Grafisch Geluk, Rotterdam**

Alles is gezondheid...

(085) 485 32 16

info@allesisgezondheid.nl

www.allesisgezondheid.nl